

Sygn. akt V KK 10/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Zbigniew Puskarski

na posiedzeniu w trybie art. 535§5 k.p.k.

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2022r.

w sprawie **N. D.**

o umorzenie postępowania i zastosowanie środka zabezpieczającego

z powodu kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

na korzyść podejrzanego

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 19 maja 2021r., sygn. akt V Kz (...),

zmieniającego w części postanowienie Sądu Rejonowego w T.

z dnia 22 marca 2021r., sygn. akt II K (...)

na podstawie art. 439§1 pkt 11 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**uchylić zaskarżone postanowienie i utrzymane nim w mocy
postanowienie Sądu Rejonowego w T. i przekazać sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T..**

UZASADNIENIE

Kasacja jest oczywiście zasadna w stopniu wymaganym przez art. 525§5
k.p.k.

Bezspornie w niniejszej sprawie, w toku postępowania przed Sądem I instancji doszło do zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439§1 pkt 11 k.p.k., trafnie opisanej w zarzucie Rzecznika.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie był wniosek Prokuratora Rejonowego w T. o umorzenie postępowania o popełnienie czynów z art. 222§1 k.k. w zb. z art. 157§2 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. oraz z art. 226§1 k.k. wobec niepoczytalności podejrzanego – art. 31§1 k.k. – i zastosowanie wobec N. D. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym.

Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 22 marca 2021r. w sprawie II K (...) uwzględnił wniosek prokuratora i umorzył postępowanie w sprawie oraz na podstawie art. 93a§1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 93b§1 k.k., art. 83c pkt 1 k.k. i art. 93g§1 k.k. orzekł wobec N. D. środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym dysponującym warunkami podstawowego zabezpieczenia.

Orzeczenie to zaskarżył obrońca podejrzanego podnosząc zarzuty obrazy prawa materialnego w zakresie ustalenia stopnia społecznej szkodliwości popełnionych czynów i naruszenia zasady proporcjonalności poprzez sięgnięcie po najsurowszy środek zabezpieczający.

Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 19 maja 2021r. (sygn. akt V Kz (...)) zmienił zaskarżone orzeczenie tylko w części dotyczącej kosztów obrony z urzędu, a w pozostałym zakresie utrzymał w mocy.

Orzeczenie to zaskarżone zostało kasacją Rzecznika Praw Obywatelskich wniesioną na korzyść podejrzanego, w której podniesiono zarzut:

- rażącego naruszenia art. 433§1 k.p.k. w zw. z art. 439§1 pkt 11 k.p.k., poprzez brak wyjścia poza podniesione w zażaleniu obrońcy podejrzanego zarzuty i zmianę zaskarżonego orzeczenia jedynie w zakresie ustalenia wysokości wynagrodzenia obrońcy za obronę udzieloną z urzędu mimo, że wydane ono zostało pod nieobecność podejrzanego, którego obecność była, zgodnie z treścią art. 354 pkt 2 k.p.k., obowiązkowa, co stanowiło bezwzględną przesłankę odwoławczą.

Podnosząc powyższe, Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w G. i utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu Rejonowego w T. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Zarzut ten jest w pełni zasadny. Rzeczywiście w art. 354 pkt 2 k.p.k. sformułowano wymóg obowiązkowego udziału w posiedzeniu, którego przedmiotem jest umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i zastosowanie środków zabezpieczających, wskazanych w tym przepisie podmiotów – „*posiedzenie z udziałem prokuratora, obrońcy i podejrzanego*”. Od tego obligatoryjnego udziału podejrzanego ustawa przewiduje tylko jeden wyjątek – „*podejrzanym nie bierze udziału w posiedzeniu, jeżeli z opinii biegłych wynika, że byłoby to niewskazane*”. Nawet zresztą ten wyjątek ma charakter względny, gdyż sąd zawsze może uznać udział podejrzanego w takim posiedzeniu za konieczny.

W realiach niniejszej sprawy stwierdzić zatem należy, że podejrzany N. D. nie brał udziału w posiedzeniu w dniu 22 marca 2021r. (k. 205 akt sprawy II K (...)), a Sąd poprzestał jedynie na stwierdzeniu, że został on o terminie tego posiedzenia powiadomiony prawidłowo. Jednocześnie z opinii sądowo – psychiatrycznej z dnia 17 marca 2021r. (k. 185 – 195) dotyczącej tego podejrzanego wynika jednoznacznie, że „*stan zdrowia psychicznego opiniowanego pozwala na jego udział w postępowaniu*”.

W tej sytuacji stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy rozpoznał sprawę podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa, dopuścić się zatem uchybienia o charakterze bezwzględnej przesłanki odwoławczej opisanej w art. 439§1 pkt 11 k.p.k.

Stanowisko Sądu Najwyższego co do charakteru opisanego wyżej uchybienia jest ugruntowane i niezmiennie w orzecznictwie tego Sądu na przestrzeni co najmniej od 2005r. (*vide*: postanowienia SN z dnia 5 października 2005r. w sprawie II KK 139/05, czy z dnia 5 marca 2021r. w sprawie V KK 11/21). Równie ugruntowany w tej przestrzeni jest pogląd doktryny (*vide*: Stefański Ryszard A. (red.), Zabłocki Stanisław (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom III. Komentarz, Warszawa 2021).

Mając na uwadze powyższe, zaskarżone postanowienie należało uchylić podobnie jak utrzymane nim w tym zakresie orzeczenie Sądu Rejonowego w T. i sprawę przekazać temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Rejonowy winien uczynić to w zgodzie z dyspozycją art. 354 k.p.k., mając też na uwadze aktualny stan zdrowia podejrzanego i zagrożenie jakie może stwarzać dla porządku publicznego, a także wnikliwie przeprowadzić ocenę stopnia społecznej szkodliwości zarzuconych czynów.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.